

Nr 27.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av utlänningslagen den 15 juni 1945 (nr 315).

Genom en den 16 december 1949 dagtecknad proposition, nr 17, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag

Om fortsatt giltighet av utlänningslagen den 15 juni 1945 (nr 315).

Härigenom förordnas, att utlänningslagen den 15 juni 1945,¹ vilken enligt lag den 20 juni 1947 (nr 312) gäller till och med den 30 juni 1950, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1951.

I fråga om sådan under lagens giltighetstid begången förseelse som avses i lagen skall vad där är stadgat om ansvar gälla även efter den 30 juni 1951.

Uppehålls- eller arbetstillstånd må meddelas även för tid efter den 30 juni 1951, dock ej för längre tid än för högst fem år efter sistnämnda dag.

Gällande lagstiftning om utlänningar i Sverige, nämligen lagen den 15 juni 1945 (nr 315) om utlännings rätt att här i riket vistas (utlänningslag) är tidsbegränsad. Den gällde till en början t. o. m. den 30 juni 1947 och förlängdes genom lag den 20 juni 1947 (nr 312) för ytterligare tre år eller t. o. m. den 30 juni 1950.

I denna lagstiftning givas regler om utländska medborgares och statslösas uppehåll i Sverige och om deras rätt att här taga arbetsanställning. Den innehåller sålunda bestämmelser om skyldighet att vid inresa till riket vara försedd med pass samt bemyndigar Kungl. Maj:t att även föreskriva skyldighet att inneha inresetillstånd (visering). Lagen reglerar vidare i vad mån utlännings rätt att vistas i Sverige skall ha uppehållstillstånd samt i vad mån han skall ha arbetstillstånd för rätt att här innehåva arbetsanställning. Ett detaljerat system av regler anger under vilka omständigheter en utlännings rätt att vistas i Sverige kan mot sin vilja avlägsnas ur riket; de viktigaste formerna härför äro avvisning, förpassning och utvisning.

¹ Senaste lydelse i vissa delar se SFS 1946:360 och 1947:312.

Utlänningslagstiftningen har alltsedan 1927 haft formen av tidsbegränsade lagar med giltighetstider växlande från två till fem år. Då frågan om ytterligare förlängning behandlades år 1947 (proposition nr 297 och första lagutskottets utlåtande nr 51), diskuterades om icke utlänningslagstiftningen borde göras permanent. Statens utlänningskommission hade förordat detta, men departementschefen anförde häremot två skäl: dels kunde det icke anses uteslutet, att inom en icke alltför avlägsen framtid vissa förändringar inom den internationella samfärdseln komme att inträda, vilka vore ägnade att inverka på utformningen av denna lagstiftning, dels förelåge, även fränsett detta, behov av en mera genomgripande revision av lagstiftningen i syfte bland annat att i möjligaste mån åstadkomma en förenkling och begränsning av kontrollsystemet. En sådan översyn av lagstiftningen borde dock icke genomföras förrän förhållandena i vissa avseenden något mera stabiliserats. På grund härav förordades, att 1945 års lag — i vilken samtidigt föreslogos åtskilliga ändringar — skulle förlängas på tre år. Propositionen bifölls av riksdagen.

Sedermera har tillsatts en kommitté för revision av utlänningslagstiftningen, innefattande även utredning av frågan om densamma bör göras permanent. Kommittén, som antagit namnet *1949 års utlänningskommitté*, tillsattes den 4 mars 1949. I skrivelse till chefen för justitiedepartementet har kommittén den 17 oktober 1949 anført följande. Kommittén hunne icke slutföra sitt uppdrag å sådan tid att proposition på grundval av kommitténs förslag kunde föreläggas 1950 års riksdag. Vid sin genomgång av utlänningslagen hade kommittén funnit, att frågan om dess revision vore mycket komplicerad, men också att behovet att ändra lagen icke vore mera tvingande än att därmed syntes kunna anstå. Kommittén föresloge därför att lagen finge gälla oförändrad t. o. m. den 30 juni 1951. De till kommitténs biträde tillkallade sakkunniga hade, enligt vad kommittén framhållit, icke haft något att erinra mot vad kommittén sålunda föreslagit.

Statens utlänningskommission har i yttrande över kommitténs framställning förklarat sig icke ha något att erinra mot bifall till densamma.

Föredragande departementschefen, statsrådet Zetterberg, har i propositionen anført bland annat följande:

»Då utlänningslagen senast förlängdes år 1947, hade man vissa förhoppningar, att förhållandena på detta område under de närmaste åren skulle stabiliseras. Dessa förhoppningar ha emellertid knappast infriats. Alltjämt är flyktingströmmen till Sverige stark, och antalet här vistande utlänningar har på sistone tidvis varit större än någonsin förut.

Detta minskar emellertid icke behovet av den utredning, som nu pågår om revision av lagstiftningen. Icke minst viktigt är det att söka nå fram till vissa förenklingar av systemet för utlänningskontrollen, så att den nuvarande stora arbetsbördan för vederbörande myndigheter lättas så mycket som möjligt. Den kommitté som arbetar härpå har emellertid understrukit att dess uppgift är mycket komplicerad och därför hemställt att det nuvarande provisoriet måtte förlängas medan kommittén arbetar vidare.

Med hänsyn härtill får jag föreslå, att den gällande utlänningslagen förlänges på ytterligare ett år. Huruvida förhållandena kunna göra det möjligt och lämpligt att inom denna tid taga ställning till frågan om en mera definitiv revision av lagstiftningen är naturligtvis ovisst, och det är således tänkbart att en ytterligare förlängning — med eller utan partiella reformer — kan bli påkallad, men tills vidare torde ett uppskov till år 1951 böra ske.

I överensstämmelse med vad som var fallet vid den år 1947 beslutade förlängningen erfordras vissa övergångsbestämmelser. Den ena av dem — som är vanlig i lagar med tidsbegränsad giltighet — innebär, att förseelse som blivit begången under lagens giltighetstid skall kunna beivras även senare. Den andra övergångsbestämmelsen hänför sig till rådande praxis för meddelande av uppehållstillstånd och arbetstillstånd. De flesta av dessa beviljas för tämligen kort tid, tre, sex eller tolv månader, men beträffande utlåningar som vistats mycket länge i Sverige har man av olika skäl ansett lämpligt att övergå till tämligen långa tillståndsperioder, två år eller mera. Det har ansetts, att denna praxis icke borde hindras genom att lagen förlänges på kortare tider i sänder; myndigheterna måste även mot slutet av giltighetsperioden kunna meddela tillstånd som sträcker sig utöver denna. Därför stadgades redan år 1947, att uppehålls- och arbetstillstånd finge meddelas även för tid efter den dag till vilken lagens giltighet utsträcktes, dock ej längre än för högst fem år efter nämnda dag. Samma regel föreslås även nu.»

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Utskottet. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot det genom propositionen framlagda lagförslaget och får därför hemställa,

att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 14 april 1950.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Norman, Forslund, Sten, Hallagård, Wistrand, Nils Elowsson, Carl Eric Ericsson och Weiland;

från andra kammaren: herrar Jacobsson i Igelsbo, Hellbacken, Ryberg, fru Johansson i Norrköping, herrar Nilsson i Göteborg, Jansson i Hällefors, Odhe och Svensson i Göteborg.